

**Звіт з оцінки результативності виконання
Стратегії сталого розвитку Чернігівської області на період
до 2027 року та Плану заходів з її реалізації у 2021-2023 роках,
за 2021 рік**

Звіт про результати проведення моніторингу виконання Плану заходів складено на основі даних звітів про результати реалізації проєктів регіонального розвитку у рамках технічних завдань, визначених цим Планом, підготовлених відповідальними виконавцями.

За результатами проведеного моніторингу, у 2021 році в рамках 5-ти Програм реалізовувались проєкти регіонального розвитку в рамках 70 технічних завдань, на фінансування яких за рахунок усіх джерел витрачено 6,8 млрд грн.

Джерелами фінансування проєктів були: державний бюджет (кошти державного фонду регіонального розвитку, субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій, на розвиток об'єктів соціально-культурної сфери, державного дорожнього фонду та інших), місцеві бюджети, кошти суб'єктів господарювання, міжнародна технічна допомога, інші джерела, не заборонені законодавством (спонсорська, благодійна допомога тощо).

Програми регіонального розвитку Плану заходів відповідають стратегічним цілям Стратегії сталого розвитку області на період до 2027 року, а саме:

1. Розвиток людського потенціалу;
2. Комфортні та безпечні умови для життя;
3. Підвищення конкурентоспроможності регіональної економіки;
4. Прискорений інноваційний розвиток пріоритетних сфер економічної діяльності;
5. Ефективне багаторівневе врядування та управління територіальним розвитком.

Програми регіонального розвитку спрямовані на реалізацію стратегічних, оперативних цілей (напрямків) та завдань, конкретизовані в технічних завданнях на проєкти регіонального розвитку, з визначенням орієнтовних обсягів і джерел фінансування.

В рамках **Програми 1 «Розвиток людського потенціалу»** у 2021 році реалізовувались проєкти регіонального розвитку в рамках 20 технічних завдань відповідно до 5-ти напрямків («Забезпечення умов для отримання якісної освіти»; «Створення умов для підтримки та формування здорового населення»; «Розвиток сфери культури і мистецтв та збереження історико-культурної спадщини»; «Забезпечення соціального захисту населення та гендерної рівності»; «Підвищення якості та конкурентоспроможності людських

ресурсів»), а саме:

- Створення безпечного, комфортного, сучасного освітнього середовища;
- Рівний доступ до якісної освіти кожній дитині;
- Підвищення рівня охоплення дітей дошкільною освітою та поліпшення її якості;
- Розбудова системи громадського здоров'я. Створення єдиного медичного інформаційного простору в регіоні та умов для формування здорового населення;
- Оптимізація та модернізація закладів охорони здоров'я, що надають первинну медико-санітарну медичну допомогу;
- Поліпшення умов та якості отримання населенням медичних послуг у багатопрофільних та спеціалізованих закладах охорони здоров'я;
- Розвиток системи екстреної медичної допомоги;
- Будівництво нових та капітальний ремонт, реконструкція і оснащення наявних спортивних об'єктів;
- Будівництво та реконструкція спортивних майданчиків для масового використання;
- Розвиток мережі спортивних шкіл і секцій;
- Культурно-мистецький розвиток, доступ до послуг у сфері культури;
- Живі традиції Чернігівщини;
- Збереження пам'яток культурної спадщини;
- Творче самовираження;
- Поліпшення умов надання соціальних та реабілітаційних послуг населенню;
- Поліпшення суспільного становища багатодітних сімей;
- Створення безпечного та комфортного середовища для оздоровлення та відпочинку дітей в області;
- Комплексний підхід до вирішення проблеми гендерної нерівності, дискримінації та насильства за ознакою статі у всіх сферах життя суспільства;
- Створення ефективної системи протидії домашньому насильству;
- Створення умов для здобуття якісної професійної освіти.

На реалізацію проєктів за напрямком **«Забезпечення умов для отримання якісної освіти»** у 2021 році залучались кошти з ДФРР, державних субвенцій: на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій, «Спроможна школа для кращих результатів», «Нова українська школа», інших.

За рахунок коштів ДФРР на умовах співфінансування з місцевим бюджетом проведено реконструкцію будівлі Кіптівської ЗОШ І-ІІ ст. під дошкільний навчальний заклад, капітальний ремонт будівлі гімназії імені Васильченка Ічнянської міської ради із запровадженням комплексних заходів з теплореновації, триває будівництво Григорівської ЗОШ І-ІІІ ступенів Бахмацької міської ради.

За рахунок коштів інших субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам та за кошти місцевих бюджетів проведено капітальні та поточні

ремонти закладів дошкільної освіти, капітальні ремонти їх харчоблоків, дитячих майданчиків. Встановлені автоматичні системи пожежної сигналізації та системи блискавкозахисту на будівлях закладів дошкільної освіти. Проведено капітальні ремонти шкіл, облаштовано системи безпеки в рамках заходів «Безпечна школа», капітальні ремонти харчоблоків, технічне переоснащення внутрішніх систем опалення. Закуплено 1496 ноутбуків для 215 закладів загальної середньої освіти.

За кошти освітньої субвенції на умовах співфінансування придбано 12 шкільних автобусів, за кошти спонсорської допомоги – 2 автобуси для Ічнянської ТГ, за кошти місцевих бюджетів – 5 автобусів.

За напрямком **«Створення умов для підтримки та формування здорового населення»** за кошти з різних джерел фінансування (субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій, на здійснення заходів, спрямованих на розвиток системи охорони здоров'я у сільській місцевості, кошти місцевих бюджетів, кошти Національної служби здоров'я України (НСЗУ), позабюджетні кошти, кошти обласного бюджету, благодійні внески (спонсорська і гуманітарна допомога) здійснювалось покращення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я, ремонтно-будівельні роботи, придбання медичного обладнання та апаратури, комп'ютерної техніки та побутового обладнання, санітарного автотранспорту.

У 2021 році за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку завершено реалізацію проєкту «Реконструкція будівлі хірургічного корпусу КЛПЗ «Чернігівська обласна лікарня» в м. Чернігів (відділення отоларингологічне)».

Реалізовано проєкти з модернізації приймально-діагностичних відділень у дев'яти опорних закладах охорони здоров'я.

Реалізовано низку проєктів у медичних закладах Ніжинської, Носівської, Городнянської, Остерської, Срібнянської, Менської, Бахмацької, Новгород-Сіверської та інших громад. Зокрема, здійснено реконструкцію приміщень другого поверху споруди поліклінічного відділення КНП «Носівська міська лікарня ім. Ф.Я. Примака», капітальний ремонт внутрішніх приміщень сільської лікарської амбулаторії КНП «Батуринський міський центр первинної медико-санітарної допомоги» в с. Городище та інші.

Придбано: комп'ютерно-томографічну систему Revolution EVO (64 зрізи), систему рентгенівську діагностичну HF-525 Plus, систему ультразвукову діагностичну Logiq - 4 од, генератор кисневий PSA, апарати ШВЛ - 62 од., генератор кисневий, системи ПЛР у реальному часі - 3 од., систему KingFisherFlex з магнітною головою для 96-лункового планшету з глибокими лунками, 96 зразків ThermoFisherScientific, 323 концентратори кисню, 108 моніторів пацієнта та інше.

Окрім цього, придбано комп'ютерну техніку та побутове обладнання: 116 комп'ютерів, 41 ноутбук, 43 планшети, 2 принтери, 9 пральних машин, 18 кондиціонерів, 6 холодильників, меблі, господарчі інструменти, тощо.

Для надання своєчасної, якісної екстреної медичної допомоги придбано 62 автомобілі ШМД, з яких: 48 закуплено за кошти НСЗУ для КНП «Центр екстреної медичної допомоги і медицини катастроф» та 14 - за рахунок

централізованої закупівлі МОЗ України.

З метою розвитку спортивних об'єктів виконувались роботи з будівництва та реконструкції спортивних об'єктів та майданчиків, виготовлення ПКД. Зокрема, за кошти ДФРР завершено капітальний ремонт 400-метрового легкоатлетичного стадіону КПНЗ “Дитячо-юнацька спортивна школа” у м. Носівка, футбольного поля стадіону “Колос” у м. Борзна. За інші субвенції та кошти місцевих бюджетів відремонтовано огорожі КПНЗ “Дитячо-юнацька спортивна школа” Носівської міської ради, проведено реконструкцію басейну в колегіумі № 11 м. Чернігова, стадіон в ліцеї № 32 м. Чернігова. Завершено будівництво басейну по вул. Савчука в м. Чернігові. Виготовлено ПКД по реконструкції спортивного комплексу у м. Мена, Палацу спорту в м. Чернігові, реконструкцію стадіонів «Колос» в м. Мена; «Аполон» в м. Короп, «Колос» в смт Бобровиця, в смт Куликівка, трибун стадіону «Колос» в м. Бахмач, ФОК в м. Бахмач та будівництва басейну в м. Ніжині. Збудовано скейт-парки в м. Ніжині та Чернігові.

По напрямку *«Розвиток сфери культури і мистецтв та збереження історико-культурної спадщини»* за рахунок коштів ДФРР здійснювалась реставрація Чернігівського обласного філармонійного центру фестивалів та концертних програм.

За рахунок коштів субвенції на окремі території на 2021 рік завершено капітальний ремонт приміщень будівлі комунального закладу “Центр культури, дозвілля та спорту” в смт Ладан Прилуцького району.

З метою реставрації Національного історико-культурного заповідника «Качанівка» розроблено науково-проектну документацію реставрації пам'яток історії, архітектури національного значення «Палац з двома флігелями» та «Водогінна вежа», розпочато реставрацію пам'ятки історії, архітектури національного значення «Альтанка М.І. Глінки».

Проведено 66 централізованих заходів (фестивалі, конкурси, концертні програми). Закуплено книги та періодичні видання для Чернігівської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. В.Г. Короленка та обласних бібліотек для юнацтва та дітей, ювілейні монети, присвячені видатним подіям та постатям.

Створено 1 креативний хаб – «ART and MEDIA HUB» за підтримки німецько-турецької програми «VANA». Реципієнтом є Чернігівський обласний художній музей імені Григорія Галагана.

За напрямком *«Забезпечення соціального захисту населення та гендерної рівності»* з метою поліпшення умов надання соціальних та реабілітаційних послуг населенню проведено реконструкції системи пожежної сигналізації приміщень Городнянського психоневрологічного інтернату, системи блискавкозахисту Орлівського психоневрологічного інтернату, обладнано автономною системою пожежогасіння приміщення їдальні Чернігівського геріатричного пансіонату. Проведено реконструкцію харчоблоку-їдальні Червоненського психоневрологічного інтернату.

Для поліпшення суспільного становища багатодітних сімей проведено низку семінарів/навчань, розроблено та виготовлено соціально-інформаційну продукцію: 10 постерів для білбордів. Закуплено 43 планшети для дітей з багатодітних родин. Для 14 багатодітних сімей із п'ятьма і більше дітьми придбано предмети побуту (дитячі ліжка, плити, морозильна камера, пральні

машини) для поліпшення соціально-побутових умов.

З метою створення ефективної системи протидії домашньому насильству за кошти субвенції з державного бюджету на створення мережі спеціалізованих служб підтримки осіб, які постраждали від домашнього насильства, у Корюківській громаді, з метою створення притулку для таких осіб, придбано автомобіль. У Варвинській і Ніжинській громадах зроблено ремонт приміщення для спеціалізованої служби психологічного консультування осіб, які постраждали від домашнього насильства, придбано необхідне обладнання.

По напрямку *«Підвищення якості та конкурентоспроможності людських ресурсів»* на умовах співфінансування модернізовано діючий навчально-практичний центр (НПЦ) сучасних швейних технологій та дизайну «Імперія моди» в Чернігівському ВПУ побутового обслуговування, завершується створення НПЦ сучасних транспортно-будівельних технологій в Ніжинському професійному аграрному ліцеї та НПЦ з підготовки мулярів в Чернігівському професійному будівельному ліцеї.

За кошти секторальної підтримки ЄС розпочалась реалізація проєкту регіонального розвитку щодо створення НПЦ інноваційних технологій в лісогосподарській галузі на базі Сновського ВПУ лісового господарства.

У рамках **Програми 2 «Комфортні та безпечні умови для життя»** у 4-х напрямках: «Розвиток транспортної інфраструктури», «Ефективне планування територіального розвитку», «Підвищення якості надання населенню житлово-комунальних послуг. Енергозбереження» та «Захист екосистем і збереження довкілля на засадах сталого розвитку» реалізовувались проєкти у рамках 13 технічних завдань:

- Розбудова дорожньої інфраструктури;
- Поліпшення пасажирських автоперевезень до малонаселених пунктів та на соціальних маршрутах області;
- Реконструкція, капітальний ремонт мережі міського електротранспорту та оновлення рухомого складу;
- Забезпечення містобудівною документацією населених пунктів області;
- Геоінформаційна система містобудівного кадастру Чернігівської області;
- Будівництво та модернізація водопровідно-каналізаційних систем;
- Поліпшення житлових умов проживання населення;
- Створення комфортного громадського простору;
- Підвищення енергоефективності будівель бюджетної сфери та житлового фонду;
- Забезпечення сталого управління побутовими відходами;
- Поліпшення технічного та екологічного стану водних об'єктів області;
- Проведення заходів еколого-просвітницького спрямування.
- Ефективне управління і безпека населення та територій в умовах зовнішніх і внутрішніх викликів.

З метою розбудови дорожньої інфраструктури у 2021 році на автомобільних дорогах загального користування місцевого значення проведені роботи з капітального та поточного середнього ремонту автомобільних доріг загального користування місцевого значення протяжністю 114,16 км,

комунальних доріг – 9,87 км. Для забезпечення безпеки дорожнього руху встановлено 412 дорожніх знаків та нанесено 114 км дорожньої розмітки.

На автодорогах загального користування державного значення виконано капітальний ремонт 103,6 км, поточний і середній ремонт 84,6 км, ліквідовано деформацій покриття на 2409 км.

На виконання Програми розвитку електричного транспорту м. Чернігова на 2018-2022 роки за кошти міського бюджету комунальним підприємством «Чернігівське тролейбусне управління» міської ради придбано 4 нових низькопідлогових тролейбуси ЕТАЛОН Т12110.

З метою ефективного планування територіального розвитку розроблено та затверджено 13 генеральних планів, 12 зонінгів, 13 детальних планів в межах населених пунктів та 12 детальних планів за межами населених пунктів області. Проводилась робота по модернізації програмного інтерфейсу містобудівного кадастру області та налагодженню інформаційної взаємодії з окремими державними інформаційними ресурсами та розподіленими базами даних.

Для забезпечення населення якісною питною водою, підвищення рівня соціально-побутових умов населення та виключення можливості забруднення навколишнього природного середовища в області за рахунок усіх джерел фінансування протягом 2021 року на 20 об'єктах сфери водопровідно-каналізаційного господарства побудовано та реконструйовано 18,7 км водопровідних та каналізаційних мереж (міста Чернігів, Ніжин, Прилуки, Бахмач, Бобровиця, Борзна, Корюківка, Носівка, Остер, Семенівка, смт Короп, Куликівка, Ладан та Любеч). За рахунок коштів субвенції на окремі території на 2021 рік завершено реконструкцію інженерно-транспортної інфраструктури в частині водопроводу та дороги в смт Куликівка та реконструкція діючого водозабору в м. Борзна.

Продовжувалась реалізація програм підтримки житлового будівництва. Зокрема, для забезпечення сільського населення житлом в рамках впровадження обласної програми підтримки індивідуального житлового будівництва на селі «Власний дім» за 2021 рік укладено 81 угоду (будівництво житла – 2 договори; реконструкція – 9; капітальний ремонт – 10; придбання житла – 22; інженерне облаштування – 4; розвиток особистого селянського господарства – 34). Позичальниками введено в експлуатацію 30 індивідуальних житлових будинків. Серед громадян, з якими укладались кредитні договори – 5 багатодітних родин, 30 молодих сімей, 38 працівників бюджетної сфери, 18 робітників агропромислового комплексу та 7 учасників АТО (ООС).

З метою створення комфортного громадського простору поліпшено зовнішнє освітлення – встановлено 1055 од. енергозберігаючих світильників, відновлено 29,3 км електричних мереж. Реконструйовано зупинки громадського транспорту в населених пунктах. Придбано та встановлено 11 дитячих ігрових майданчиків.

За рахунок коштів субвенції на розвиток об'єктів соціально-культурної сфери зроблено капітальний ремонт парку ім. Коцюбинського в м. Чернігові, облаштовано доріжки цеглою, облагороджено газони і встановлено системи автоматичного поливу, встановлено комфортні лавки, проведено модернізацію освітлення території та додаткове озеленення.

8 ОСББ в містах Чернігів, Ніжин та Прилуки завдяки програмі

«ЕНЕРГОДІМ» Фонду енергоефективності завершили роботи з термомодернізації своїх будинків.

Протягом 2021 року в 226 бюджетних установах Чернігівської області виконано ряд заходів з енергоефективності.

У 2021 році власники приватних будинків області залучили 316 кредитів на підвищення рівня енергоефективності своїх осель. Ними отримано 20% компенсації коштів на встановлення твердопаливних котлів та 35% коштів, залучених на енергоефективні матеріали з державного бюджету завдяки участі в урядовій програмі «теплі» кредити.

Для вдосконалення організації управління сферою побутових відходів у низці населених пунктів проведено оновлення парку спецавтотранспорту та контейнерного парку, а саме придбано: 6 сміттєвозів; 477 контейнерів для збирання побутових відходів, з яких 125 одиниць для роздільного збирання.

З метою поліпшення технічного та екологічного стану водних об'єктів області за рахунок коштів обласного фонду охорони навколишнього природного середовища завершені роботи з реконструкції каналізаційних очисних споруд у смт Короп, виконані роботи з реконструкції блоку ємностей очисних споруд в м. Ічня (І черга), відкоригована ПКД та сплачено борг за виконані у попередні роки роботи на об'єкті «Реконструкція очисних споруд в смт Куликівка Чернігівської області»; здійснено тампонаж 13 недіючих артезіанських свердловин на території Сосницької ТГ; відкориговано ПКД з проведення тампонажу таких свердловин на території Менської і Березнянської ТГ.

Для активізації еколого-просвітницької роботи проведено екологічний конкурс «Одна планета – одне майбутнє», фестиваль «Життя в стилі ЕКО», виготовлені банери та постери для білбордів і сіті-лайтів «Збережи неповторність Полісся»; фотосюжети «Гриби» і «Чисте повітря», а також інформаційні стенди екологічного спрямування.

У рамках **Програми 3 «Підвищення конкурентоспроможності регіональної економіки»** реалізовувались проєкти в рамках 22 технічних завдань.

- Створення індустріальних парків;
- Створення наукових та технологічних парків;
- Формування регіональної спільноти проєктних менеджерів як ефективного стимулу розвитку Чернігівської області;
- Запровадження сучасних форм кооперації, включаючи кластери;
- Створення інвестиційних продуктів;
- Сприяння розвитку аграрного ринку регіону;
- Розвиток фермерства;
- Розвиток сільськогосподарського дорадництва;
- Підтримка розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації;
- Розвиток інноваційної екосистеми області;
- Підтримка місцевих товаровиробників;
- Забезпечення діяльності Центру підтримки підприємництва, інновацій та стартапів Чернігівської області;

- Фінансово-кредитні інструменти розвитку бізнесу;
- Створення хабу соціального партнерства та підприємництва, як елемента інфраструктури підтримки та розвитку молодіжної сфери;
- Розвиток хаб-системи підтримки підприємництва, інновацій та стартапів в Чернігівській області;
- Інформаційно-консультаційна підтримка суб'єктів підприємництва та осіб, що бажають відкрити власну справу;
- Розвиток мережі Інформаційних пунктів підприємця на базі ЦНАПів області;
- Належний ЦНАП;
- Створення сучасних конкурентоспроможних туристичних продуктів та послуг;
- Розвиток туристично-рекреаційного потенціалу області;
- Створення мережі інтерактивних туристично-інформаційних центрів та пунктів;
- Популяризація сільського зеленого, подієвого та інших видів активного туризму.

За напрямком **«Реалізація регіонального інвестиційного потенціалу, нарощення обсягів інвестиційних надходжень»** з метою створення індустріальних парків завершується розробка необхідної землевпорядної документації та концепції індустріального парку «Менський». Триває процедура зміни цільового призначення земельної ділянки, після чого буде підготовлений та поданий необхідний пакет документів для включення парку до Реєстру індустріальних парків.

Здійснюються організаційні заходи щодо створення технологічного парку оборонної спрямованості на території Чернігівської області із залученням Державного науково-дослідного інституту випробувань і сертифікації озброєння та військової техніки та підприємств оборонно-промислового комплексу.

В області діють 3 кластерних об'єднання: кластер легкої промисловості, ІТ кластер. У вересні 2021 року за сприяння ОДА на базі Національного університету «Чернігівська політехніка» зареєстровано ГО «Індустріальний кластер Чернігівської області».

В рамках заходів щодо популяризації потенціалу регіону розроблено та надруковано англomовний інвестиційний паспорт області «Invest in Chernihiv region», продовжується актуалізація та наповнення «Інтерактивної інвестиційної карти Чернігівської області». Здійснюються заходи щодо удосконалення карти, зокрема приведено карту у відповідність до нового адміністративно-територіального устрою регіону. Здійснюються заходи з розробки templates (макетів) Інвестиційних паспортів громад Чернігівської області «Investment.ID».

Створено мережу проєктних менеджерів у громадах області для підготовки проєктів з метою залучення додаткових коштів із різних джерел фінансування. Постійно проводились онлайн-зустріч регіональної проєктної МЕРЕЖІ на базі Агенції регіонального розвитку Чернігівської області.

За напрямком **«Сталий розвиток агропромислового комплексу»**

реалізовувалось з метою покращення доступу агровиробників та переробників до ринків збуту проведено 2 семінари-навчання, де висвітлювалось питання якості агропродукції, щорічний обласний «Фестиваль молока-2021» та «Троїцький ярмарок» в м. Мена. Виготовлено відеоролики про кращі приклади ведення бізнесу у галузях харчової промисловості та сільського господарства. 55 підприємств з виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів працюють за міжнародними системами HACCP та ISO, що підтверджено відповідними сертифікатами.

Протягом 2021 року проведено 19 заходів, на яких висвітлювались різні аспекти діяльності та розвитку фермерських господарств, сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів та особистих селянських господарств. Висвітлено питання: «Основні напрямки державної підтримки АПК у 2021 році», «Створення сімейного фермерського господарства»; «Практичні та законодавчі аспекти ведення власної справи. Державна допомога роботодавцям», «Сільськогосподарська кооперація – рушійна сила розвитку підприємництва у територіальній громаді», застосування норм Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для розвитку виноградарства, садівництва і хмелярства. Прийнято участь у телепередачі (прямий ефір) «Сьогодні. Головне», де висвітлювались питання державної підтримки та розвитку фермерства, а також створення та функціонування сільськогосподарських кооперативів: хто та навіщо об'єднується для спільної роботи? Яка користь для громади від кооперації?.

Протягом 2021 року в області створено 57 нових фермерських господарств, зареєстровано 32 сільськогосподарські кооперативи.

З метою підвищення рівня знань та навичок малих та середніх сільгоспвиробників, а також розширення спрямування їх діяльності на сучасні потреби сільського населення і територіальних громад села, селища триває процес налагодження роботи в області сільськогосподарського дорадництва. В області діють три сільськогосподарські дорадчі служби: «Чернігівська сільськогосподарська дорадча служба», «Чернігівська обласна аграрна палата» та «Центр сприяння розвитку громад». Також працює Секція науково-інноваційного розвитку агропромислового комплексу області Північного міжрегіонального наукового центру НААН.

За напрямком **«Розвиток високотехнологічного промислового виробництва»** проведено конкурс «Chernihiv Innovation Challenge», за результатами якого сформовано каталог конкурсних робіт, котрий поширюється серед бізнесових кіл.

З метою оптимізації роботи ланцюгів «Освіта-наука-виробництво» за сприяння облдержадміністрації НУ «Чернігівська політехніка» спільно з ТОВ «ПК «Пожмашина» розроблено навчальні плани підготовки за дуальною формою навчання фахівців для підприємств машинобудівної галузі.

Також проведено конкурс «Кращий товар Чернігівщини-2021», до участі у якому залучено 10 суб'єктів господарювання із 25 товарами, переможцями серед них стали 11, учасниками у категорії «Новинка року» - 10. Створено та розміщено на веб-сайті ОДА електронний каталог товарів-переможців конкурсу «Кращий товар Чернігівщини»-2021.

Здійснено часткове відшкодування витрат на участь у виставково-

ярмаркових заходах на національному та міжнародному рівнях 2-м підприємствам області.

За напрямком **«Стимулювання розвитку малого і середнього підприємництва»** забезпечено фінансування у формі фінансового кредиту найбільш ефективних інвестиційних проєктів суб'єктів малого і середнього підприємництва, в тому числі мікрокредитування за рахунок коштів обласного бюджету, повернутих за раніше наданими кредитами через ДО «Регіональний фонд підтримки підприємництва» на суму 3,0 млн грн.

За рахунок коштів ДФРР проводиться реставрація пам'ятки архітектури місцевого значення – будівлі кінотеатра ім. Щорса у м. Чернігові з пристосуванням під Хаб соціального партнерства та інституційного розвитку Комунальної установи “Чернігівський обласний молодіжний центр”.

Проєкт «Розвиток хаб-системи підтримки підприємництва, інновацій та стартапів в Чернігівській області» реалізовується за рахунок коштів, отриманих від Європейського Союзу у рамках виконання Угоди про фінансування Програми підтримки секторальної політики. На меті – розвиток Центру підтримки підприємства, інновацій та стартапів Чернігівської області та створення мережі центрів підтримки підприємництва (ЦПП) у районах.

Протягом року для ЦПП закуплено обладнання та меблі, відремонтовано приміщення, задіяно 5 працівників, проведено конкурс стартапів, 2 бізнес-сніданки, дві інкубаційні програми розвитку підприємницької діяльності та навчальної програми «Бізнес-акселератор».

Протягом 2021 року організовано та проведено: 14 семінарів та 15 вебінарів для підприємців; 5 фінансових тренінгів для молоді; 3 тематичні консультації «День юридичної допомоги»; 2 Молодіжні школи бізнесу; щорічний обласний ярмарок «Що може жінка»; Бізнес-фестиваль «Разом до успіху»; підготовлено телерадіопередачу «Власна справа»; видано друковані фотоальбоми до Дня підприємця; виготовлено та розміщено в радіоефірі інформаційні матеріали (2) щодо розвитку підприємництва.

Відкрито 8 нових ЦНАП у громадах (Батуринська, Городнянська, Ічнянська, Линовицька, Носівська, Сосницька, Височанська, Дмитрівська). 6 громад Чернігівської області (Дмитрівська, Ніжинська, Куликівська, Менська, Іванівська, Бобровицька) отримали субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам на розвиток мережі ЦНАП.

За напрямком **«Підвищення ефективності використання рекреаційних ресурсів області»** за рахунок коштів, отриманих від Європейського Союзу у рамках виконання Угоди про фінансування Програми підтримки секторальної політики, розпочато реалізацію проєкту «Чернігівське князівство від тисячолітньої історії до сучасної туристичної промоції». Створено Чернігівський обласний центр розвитку туризму, виготовлено 8 сенсорних кіосків, оновлено туристичний портал «Чернігівщина туристична», забезпечено міжнародне доменне ім'я турпорталу, випущено 2981 екземпляр сувенірної продукції та придбано 8 од. комп'ютерної техніки.

Створено оновлену експозицію у Новгород-Сіверському музеї-заповіднику «Слово о полку Ігоревім» та відкрито до огляду екскурсантами.

Також в рамках виконання вказаної Угоди реалізується проєкт «Підвищення туристичної привабливості м. Новгород-Сіверський Чернігівської

області».

В рамках обласної цільової програми розвитку туризму в Чернігівській області на 2021-2027 роки: взято участь у фестивалі туристичних маршрутів та народних промислів «Мандруй Україною», у 27 Міжнародному туристичному салоні «Україна - UITM 2021», проведено регіональну туристичну конференцію «Київщина. Чернігівщина. Сумщина» та регіональну туристичну конференцію, яка проходила у грудні 2021 року в м. Чернігів.

Зроблено макетування інформаційно-презентаційної та випуск сувенірної продукції із серії "Чернігівщина туристична". Зокрема, сувенірні чашки, блокноти, ручки кулькові, сувенірні пакети та макетування туристичного каталогу "Чернігівщина туристична", 2 різновиди карт-схем, презентаційні хештеги та брендований туристичний намет. Проведено 2 промотури по Чернігівській області для туроператорів та екскурсоводів.

Спільно з ДО «Регіональний фонд підтримки підприємництва по Чернігівській області» проведено семінари на тему «Практичні питання розвитку сільського туризму в Чернігівській області». Взято участь у Школі зеленого (сільського) туризму, яку організовувала Сосницька громада.

На виконання стратегічної цілі (Програми) **4 «Прискорений інноваційний розвиток пріоритетних сфер економічної діяльності»**, яка розроблена на основі смарт-спеціалізації області, у 2021 році по 4-х напрямках («Нарощування виробництва якісної сільгоспсировини та розвиток її поглибленої переробки», «Розвиток «зелених» технологій та біоекономіки», «Розвиток інформаційних, інформаційно-комунікаційних технологій та їх впровадження у різних сферах життєдіяльності і виробництва», «Сприяння розвитку інноваційно-спрямованих та експортоорієнтованих галузей промисловості») реалізовувались проекти у рамках 5 технічних завдань:

- Регіональна кластеризація і кооперація агропромислового комплексу Чернігівської області;
- Підтримка органічного виробництва в Чернігівській області;
- Виробництво вітчизняних біопрепаратів для підвищення продуктивності сільського господарства;
- Надання адміністративних послуг в електронній формі;
- Створення Інноваційного офісу для розвитку регіональної партнерської мережі з підприємствами та ВНЗ області.

Розпочато реалізацію проекту AGROHUB Chernihiv Region, який став переможцем конкурсного відбору проектів регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного бюджету, отриманих від Європейського Союзу. Ціль проекту – сталий розвиток сільських територій області, формування умов для розвитку підприємництва та кооперації на селі шляхом надання методичної і практичної допомоги починаючим та діючим суб'єктам господарювання. AGROHUB Chernihiv Region стане сучасним простором для обміну ідеями та кращими практиками серед аграріїв, інноваторів та управлінців. Підприємці матимуть змогу скористатися різними програмами інкубації та акселерації. Крім того, можна буде отримувати консультативну, менторську підтримку для започаткування та ведення власної справи. В рамках проекту передбачено капітальний ремонт приміщень

Комунального навчального закладу "Чернігівський обласний навчально-виробничий центр" де буде розташовувано AGROHUB Chernihiv Region, закупівля меблів, техніки та обладнання, формування команди фахівців. У 2021 році закуплено трактор із навісним обладнанням, комп'ютерну техніку, принтери, проектори, екрани, інше обладнання. Проведено 4 виїзні семінари-наради з питань розвитку сільських територій та земельних питань.

З метою підтримки органічного виробництва в області 25 лютого 2021 року проведено Чернігівський регіональний форум «Органік Інвест». Станом на 01.01.2022 в області налічувалось 10 виробників органічної продукції. У 2021 році 6-ти учасникам, які подали заяви і документи яких відповідають вимогам Комплексної програми підтримки розвитку агропромислового комплексу Чернігівської області на 2021-2027 роки, виплачено компенсацію витрат, понесених у зв'язку із проведенням та підтвердженням відповідності виробництва органічної продукції (сировини) та видачею сертифіката відповідності на загальну суму 256,9 тис. гривень. За оперативними даними, площа земель в області, сертифікованих як органічні або таких, що знаходяться у перехідному періоді, складає 3411,9 га, що на 8,0 % більше, ніж у 2020 році (0,23 % від усієї ріллі області).

У рамках виконання технічного завдання «Надання адміністративних послуг в електронній формі» усі 57 територіальних громад зареєструвалися та активно впроваджують і використовують публічний сервіс «Реєстр територіальних громад», завдяки якому відбувається передача інформації про реєстрацію/зняття з реєстрації місця проживання/перебування фізичних осіб.

В рамках реалізації проєкту «Розвиток хаб-системи підтримки підприємництва, інновацій та стартапів в Чернігівській області створено інноваційний бізнес-інкубатор, комунікаційний простір «B2/Science», біржа стартапів «Chernihivstarter».

У рамках **Програми 5 «Ефективне багаторівневе врядування та управління територіальним розвитком»** у 2021 році реалізовувалось проєкти в рамках 10 технічних завдань по 5 напрямках – «Посилення можливостей з особливими проблемами розвитку», «Цифрова трансформація регіону», «Розбудова системи ефективного публічного багаторівневого врядування», «Підвищення ефективності діяльності інститутів громадянського суспільства», «Покращення доступу громадськості до інформації»:

- Активізація економічного розвитку в громадах, розташованих на територіях з особливими проблемами розвитку;
- Покриття території області сучасними засобами мобільного зв'язку і швидкісного Інтернету;
- Ефективна громада;
- Підвищення інституційної спроможності Агенції регіонального розвитку Чернігівської області;
- Формування високого рівня адміністративної культури управлінців та громадянської відповідальності мешканців територіальних громад;
- Інституційний розвиток організацій громадянського суспільства Чернігівщини;
- Освітня кампанія «Право на життя» зі зниження рівня стигми та

дискримінації людей, які мають соціально небезпечні захворювання;

- Розвиток молодіжної інфраструктури;
- Розвиток та захист інформаційного простору Чернігівщини;
- Онлайн-платформа телерадіоконтенту.

З метою сприяння налагодженню взаємодії державних органів з органами місцевого самоврядування у вирішенні проблемних питань соціально-економічного розвитку громад області утворено Раду територіальних громад Чернігівської області, як консультативно-дорадчий орган при голові ОДА.

Здійснюються заходи з розробки уніфікованих макетів Інвестиційних паспортів громад Чернігівської області «Investment.ID». Шаблоном зможе скористатися кожна громада для створення власного інвестиційного паспорта. Для громад розроблені методичні рекомендації щодо заповнення Інвестиційних паспортів громад області.

У рамках співробітництва з Проектом «Супровід урядових реформ в Україні» (SURGe), що реалізується за підтримки Уряду Канади, відібрано та налагоджено співпрацю з 9 пілотними громадами області на основі 4-х функціональних типів територій.

У рамках реалізації Інтернет-субвенції здійснювалось підключення до широкосмугового доступу до Інтернету (далі - ШСД) закладів соціальної інфраструктури, розташованих у сільській місцевості. В області підключено 332 села у 47 громадах, прокладено 2436 км оптичних мереж. Інформацію про підключені населені пункти можна відслідкувати за посиланням <https://cutt.ly/FTDQtWF> – на дашборді підключення сіл до оптичного Інтернету.

У 2021 році 13 громад області уклали 7 договорів про співробітництво територіальних громад (6 договорів у формі реалізації спільних проєктів, що передбачає координацію діяльності суб'єктів співробітництва та акумулювання ними на визначений період ресурсів з метою спільного здійснення відповідних заходів, 1 договір – у формі делегування виконання окремих завдань з передачею відповідних ресурсів).

Агенція регіонального розвитку Чернігівської області активно приймає участь в проєктах, спрямованих на регіональний розвиток. На постійній основі організовує та проводить різноманітні заходи з підтримки підприємницьких ініціатив, зокрема із запуску стартапів, підтримки інвесторів.

У рамках Програми сприяння розвитку громадянського суспільства «Чернігівська громада» на 2021-2023 роки у 2021 році проведено конкурс проєктів, розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка з обласного бюджету. Профінансовано 5 проєктів на суму 145,4 тис. гривень.

Надається підтримка діяльності 7 громадських рад, що діють при органах влади. Робота по створенню громадської ради при Новгород-Сіверській райдержадміністрації триває.

З метою зниження рівня стигми та дискримінації людей, які мають соціально небезпечні захворювання до Дня пам'яті померлих від СНІДу в Чернігівському обласному молодіжному центрі проведена інформаційна кампанія «Пам'ятай», до Всесвітнього дня боротьби зі СНІДом відбувся випуск ток-шоу «Розвінчуємо міфи з Катериною Соломкою», було охоплено ефіром

372 особи.

Здійснюється підготовка до реалізації проєкту «Радіо громад» в тергромадах області. Частина місцевих радіоорганізацій, зареєстрованих на Чернігівщині, самостійно беруть участь у конкурсах Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення на отримання частот.

На час дії на території України карантину з метою запобігання поширенню коронавірусу COVID-19 на всеукраїнському рівні створено онлайн-платформу обміну контентом між телекомпаніями «Media Change Ukraine», користувачами якої нині є 2 телерадіоорганізації з Чернігівської області.

Всього в рамках Плану заходів за 2021 рік реалізовувалось 70 технічних завдань на проєкти регіонального розвитку, профінансовано 6,8 млрд гривень, в тому числі:

- ✓ за стратегічною ціллю 1 «Розвиток людського потенціалу» – 1,2 млрд грн;

- ✓ за стратегічною ціллю 2 «Комфортні і безпечні умови для життя» – 5,5 млрд грн;

- ✓ за стратегічною ціллю 3 «Підвищення конкурентоспроможності регіональної економіки» – 23,3 млн грн;

- ✓ за стратегічною ціллю «Прискорений інноваційний розвиток пріоритетних сфер економічної діяльності» – 2,8 млн грн;

- ✓ за стратегічною ціллю 5 «Ефективне багаторівневе врядування та управління територіальним розвитком» - 38,7 млн грн.

З Державного бюджету витрачено 6,1 млрд грн, з місцевих бюджетів – 677,7 млн грн, з інших джерел фінансування – 84,7 млн грн.

**Вплив реалізації технічних завдань на виконання індикаторів
Плану заходів з реалізації у 2021–2023 роках Стратегії сталого розвитку
області на період до 2027 року**

Назва індикатора (показника)	Одиниця виміру	2021 рік			
		Прогноз*	Факт	Відхилення (+,-) до прогнозу	
Стратегічна ціль 1. Розвиток людського потенціалу					
частка випускників закладів загальної середньої освіти, які отримали за результатами зовнішнього незалежного оцінювання 160 балів і вище, у загальній кількості учнів, що проходили тестування з цих предметів	англійська мова	%	28,7	36,6	+7,9 відс.п.
	українська мова та література	%	38,0	35,5	-2,5 відс.п.
	математика	%	27,7	22,2	-5,5 відс.п.
	історія України	%	22,4	19,7	-2,7 відс.п.
охоплення дітей (віком від трьох до шести років) дошкільною освітою у закладах дошкільної освіти		%	97,0	97,7	+0,7 відс.п.
чисельність дітей у закладах дошкільної освіти у розрахунку на 100 місць		осіб	104	100	-4
чисельність випускників закладів професійної (професійно-технічної) освіти працевлаштованих на перше робоче місце		осіб	1400	1426	+26
рівень народжуваності/смертності населення		на 1 тис. осіб	6,0/18,6	5,6/21,7	-0,4/+3,1
рівень охоплення імунопрофілактикою населення області		%	77,2	68,1	-9,1 відс.п.
охоплення дітей та молоді віком від 6 до 18 років систематичними заняттями спортом		%	16,1	15,8	-0,3 відс.п.
частка дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, охоплених сімейними формами виховання		%	92,7	92,7	0
середньомісячна заробітна плата		грн	10385	11363	+978
співвідношення середньої заробітної плати жінок і чоловіків		%	81,5	81,1	-0,4 відс.п.
рівень зайнятості населення у віці 15-70 років (за методологією МОП)		%	58,7	55,5	-3,2 відс.п.
кількість осіб, працевлаштованих на створені нові робочі місця		осіб	10300	10309	+9

Назва індикатора (показника)	Одиниця виміру	2021 рік		
		Прогноз*	Факт	Відхилення (+,-) до прогнозу
Стратегічна ціль 2. Комфортні та безпечні умови для життя				
відремонтовано доріг загального користування місцевого значення	км	120,0	114,16	-5,84
відремонтовано штучних споруд на дорогах загального користування місцевого та значення	пог. м/од.	90,2/7	141,97/5	51,67/-2
кількість ОСББ (на кінець періоду)	одиниць	495	540	+45
площа відремонтованих доріг комунальної власності	тис. м ²	700,0	657,3	-42,7
частка населених пунктів, у яких впроваджено роздільне збирання твердих побутових відходів, у загальній кількості населених пунктів регіону	%	3,5	3,6	+0,1 відс.п.
рівень впровадження енергозберігаючих джерел світла у зовнішньому освітленні населених пунктів, % до загальної кількості світильників	%	77,0	75,9	-1,1 відс.п.
частка сумарної потужності котелень на альтернативних видах палива в регіоні, до загальної потужності котельень регіону	%	16,5	17,0	+0,5 відс.п.
площа земель природно-заповідного фонду	га	265,75	262,75	-3,0
Стратегічна ціль 3. Підвищення конкурентоспроможності регіональної економіки				
ВРП на 1 особу	грн	89400,0	85435 (2020 р.**)	x
обсяг освоєних капітальних інвестицій	млн грн	8800,0	8367,1 (квартальна звітність)	x
обсяг виробництва валової продукції сільського господарства (у постійних цінах 2016 року)	млн грн	32150,0	32890,3	+740,3
обсяг реалізованої промислової продукції	млн грн	37437,3	39460,6	+2023,3
кількість суб'єктів малого і середнього підприємництва на 10 тисяч осіб наявного населення	одиниць	65	64 (2020 р.**)	x
темп зростання експорту товарів та послуг	%	102,6	133,2	+30,6 відс.п.
кількість відвідувачів туристичних об'єктів області	тис. осіб	900,0	1442,9	+542,9
Стратегічна ціль 4. Прискорений інноваційний розвиток пріоритетних сфер економічної діяльності				
питома вага підприємств, що впроваджують інновації	одиниць	10,5	7,9 (2019 р.**)	x
обсяг реалізованої інноваційної продукції	млн грн	1048,2	682,2 (2019 р.**)	x
питома вага реалізованої інноваційної	%	2,8	2,6	x

Назва індикатора (показника)	Одиниця виміру	2021 рік		
		Прогноз*	Факт	Відхилення (+,-) до прогнозу
продукції у загальному обсязі реалізованої промислової продукції			(2019 р.**)	
Стратегічна ціль 5. Ефективне багаторівневе врядування та управління територіальним розвитком				
кількість активних ОГС в області	одиниць	80	80	0
кількість громадських рад, що діють при органах влади	одиниць	8	7	-1
кількість створених об'єктів молодіжної інфраструктури	одиниць	8	7	-1
кількість радіоорганізацій місцевого мовлення (частот)	одиниць	15	15	0
кількість зареєстрованих телерадіоорганізацій на онлайн-платформі	одиниць	18	2	-16
кількість заходів (семінарів, тощо) з питань реалізації проєктів міжмуніципального співробітництва громад	одиниць	6	3	-3
кількість укладених договорів міжмуніципального співробітництва громад	одиниць	5	7	+2
кількість проєктів міжмуніципального співробітництва громад, що реалізуються	одиниць	6	14	+8

* відповідно до індикаторів, передбачених Планом заходів з реалізації у 2021-2023 роках Стратегії сталого розвитку Чернігівської області на період до 2027 року, затвердженого рішенням двадцять першої сесії обласної ради сьомого скликання 18 грудня 2019 року № 4-21/VII «Про Стратегію сталого розвитку Чернігівської області на період до 2027 року та План заходів з її реалізації у 2021-2023 роках» у редакції рішення четвертої сесії обласної ради восьмого скликання 20 квітня 2021 року № 5-4/VIII «Про внесення змін до Плану заходів з реалізації у 2021–2023 роках Стратегії сталого розвитку Чернігівської області на період до 2027 року».

** останні статистичні дані.

**Директор Департаменту
економічного розвитку
облдержадміністрації**

Олександра ХОМИК